

سوال های متن درس چهارم

۱ - زبان ایرانیان پیش از اسلام چه بود؟

پاسخ : پارسی یا فارسی

۲ - در ایران پیش از اسلام آثار فرهنگی - ادبی چگونه حفظ می شد؟ با ذکر مثال.

پاسخ : آثار سینه به سینه حفظ می شده. مثلاً کتاب اوستا را موبدان برای مراسم دینی از حفظ می خواندند تا در دوره ساسانی به نگارش درآمد.

۳ - از نظر تاریخی زبان های ایرانی به چند دسته تقسیم می شوند؟ نام ببرید.

پاسخ : فارسی باستان - فارسی میانه - فارسی نو

۴ - زبان فارسی باستان را توضیح دهید .

پاسخ : فارسی باستان در دوره هخامنشیان رایج بود. آثار برجای مانده زبان فارسی باستان، فرمان ها، نامه های شاهان هخامنشی به خط میخی است.

۵ - زبان فارسی میانه را توضیح دهید .

پاسخ : فارسی میانه : پارتی - پهلوی / پارتی در دوره اشکانیان و متداول در شمال و شمال شرقی ایران.

۶ - زبان رسمی دوران ساسانی چه بود؟

پاسخ : زبان پهلوی

۷ - نام دیگر زبان پهلوی چیست؟ چرا؟

پاسخ : فارسی میانه - زبان پهلوی به ناحیه پارس تعلق داشته و میان فارسی باستان و فارسی نو قرار داشته است.

۸ - چه آثاری به زبان پهلوی تالیف شده است؟

پاسخ : بیشتر، آثار دینی زردشتی است / یادگار زیربان رنگ دینی دارد / کلیله و دمنه و هزار و یک شب که ترجمه عربی و فارسی آن در دست است.

۹ - وضعیت اشعار به زبان پهلوی چگونه است؟

پاسخ: شعر پهلوی کم است / دچار تحریف شده/ بعضی تعلیمی و اخلاقی اند.

۱۰ - کدام قطعات شعری پهلوی، در میان اندرزنامه های منثور جای دارد؟

پاسخ: منظومه درخت آسوریک و یادگار زیریران در میان اندرزنامه های منثور جای دارند.

۱۱ - تحوّل زبان فارسی از چه زمانی آغاز شد؟

پاسخ: پس از ورود اسلام به ایران

۱۲ - تحوّلات زبان فارسی پس از ورود اسلام چه بود؟

پاسخ: گام نهادن در مرحله جدید با بهره گیری از الفبای خط عربی - رواج تدریجی خط عربی -

کنار گذاشتن برخی از صداهای زبان عربی

۱۳ - نخستین دولت اسلامی ایران پس از ساسانیان چه نام داشت؟

پاسخ: طاهریان

۱۴ - چرا به زبان فارسی نو، فارسی دری هم گفته می شود؟

پاسخ: دری، زبان درباری ساسانیان، زبان محاوره و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.

۱۵ - نخستین منطقه رواج فارسی دری کجا بود؟

پاسخ: مشرق و شمال شرقی ایران

۱۶ - ایرانیان در سه قرن نخست هجری به چه فعالیت هایی ادامه دادند و آثار را به چه زبان هایی

پدید آوردند؟

پاسخ: فعالیت های علمی - ادبی / زبان فارسی، پهلوی، عربی

۱۷ - پس از دولت طاهری کدام دولت سر کار آمد؟ توسط چه کسی؟

پاسخ: دولت مستقل صفّاری / یعقوب لیث صفّاری

۱۸ - اقدامات یعقوب لیث صفّاری چه بود؟

پاسخ: ایجاد حکومت مستقل ایرانی / برانداختن یا تضعیف حکومت بغداد / تلاش برای بازگرداندن

اقتدار ایران

۱۹ - زبان رسمی دولت صفّاری چه بود؟ چرا؟

پاسخ: فارسی دری / زیرا نه با زبان عربی آشنایی داشت و نه اجازه داد که این زبان در حکومتش به

کار رود.

۲۰ - حکومت های سه قرن اول هجری را نام ببرید؟

پاسخ : طاهری / صفاری / سامانی / آل بویه / حکومت های کوچک دیگر

۲۱ - مهمترین دوره تمدن اسلامی در چه زمانی و دولتی بوده است؟

پاسخ : قرن ۴ و نیمه اول قرن ۵ / دولت سامانی

۲۲ - عمده ترین مرکز فرهنگی سامانیان کدام شهر بود؟

پاسخ : بخارا

۲۳ - علت درخشش سامانیان چه بود؟

پاسخ : آثار ارزشمند دانشمندان ایرانی شهر بخارا به فارسی و عربی / وجود بعضی از امرای سامانی

صاحب فضل و ادب / و تشویق شاعران و مترجمان

۲۴ - درخشش سامانیان چگونه به تیرگی گرایید؟

پاسخ : شکست سامانیان از ترکان آل افراسیاب / افتادن خراسان به دست سبکتگین و بعد پسرش

محمود / تشکیل غزنوی در سال ۳۵۱ در شهر غزنه

۲۵ - غزنویان برای ماندگاری حکومت خود چه کردند؟

پاسخ : رواج زبان فارسی / آراستن دربار تا پایان سلطنت مسعود به شاعران بزرگ مثل عنصری،

فرخی، منوچهری

۲۶ - در مجموع ، قرن ۴ چه دوره ای است؟

پاسخ : دوره غلبه، رواج، حفظ و ارائه آداب و رسوم ملی / ایجاد حماسه های ملی

۲۷ - کدام دانشمندان و شاعران در دوره طلایی و شکوفایی روح ایرانی درخشیدند؟

پاسخ : دانشمندان: زکریای رازی، بوعلی سینا (تبحر در علوم زمان خود و تالیف به عربی و فارسی)

شاعران: رودکی، فردوسی، عنصری

۲۸ - عوامل رشد و گسترش زبان و ادب پارسی را این دوره زمانی بنویسید.

پاسخ : تاکید امرای سامانی بر ضرورت تالیف به زبان فارسی دری / گردآوری تاریخ و روایات گذشته

ایرانی / تشویق شاعران و نویسندگان

۲۹ - علت افزایش آمیختگی فارسی دری با عربی در قرن ۴ و ۵ چیست؟

پاسخ: افزایش آمیختگی زبان فارسی با عربی / ورود اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متون عربی / تالیف آثار دانشمندان به عربی برای یافتن خوانندگان بیشتر در دنیای اسلام

۳۰ - ویژگی های شعر فارسی در قرن ۴ و ۵ چیست؟

پاسخ: سادگی فکر / روانی کلام / نظر به واقعیت بیرونی / مفاهیم ذهنی در حد تعالیم اخلاقی / آوردن ترکیب های تازه / استعاره های دلپذیر / تشبیهات گوناگون / انواع توصیف

۳۱ - شعر قرن ۴ و ۵ به دست چه کسی بنیاد نهاده شد؟ عنوان او چیست؟ (پدر شعر فارسی لقب

کیست؟) پاسخ: رودکی / پدر شعر فارسی

۳۲ - رایج ترین انواع شعر فارسی قرن ۴ و ۵ چه بود؟

پاسخ: حماسی / مدحی / غنایی / تعلیمی

۳۳ - شعر حماسی با چه کسی به اوج رسید؟

پاسخ: فردوسی

۳۴ - چگونه شعر مدحی (مدیحه سرایی) جایگاه خود را پیدا کرد؟

پاسخ: سرودن شعر مدحی به پیروی از شعر عربی / وجود شاعران درباری / مدح پادشاهان

۳۵ - شعر غنایی با کدام شاعران قوت و استحکام یافت؟

پاسخ: رودکی / شهید بلخی

۳۶ - شعر تعلیمی (حکمی و اندرزی) در چه دوره به پختگی رسید؟

پاسخ: سلجوقیان

۳۷ - موعظه و نصیحت از چه قرنی معمول گردید؟ در چه قالب های شعری؟

پاسخ: از آغاز قرن ۴ / قالب قطعه و قصیده

۳۸ - دو قصیده سرای تعلیمی نام ببرید؟

پاسخ: کسایی سپس ناصر خسرو

۳۹ - چه موضوعات دیگری در شعر قرن ۴ آغاز گشت؟

پاسخ: داستان سرایی / قصه پردازی / آوردن حکایت ها و مثل ها

۴۰ - ویژگی های نثر دوره سامانی را بنویسید.

پاسخ : نثر دوره سامانی ساده و روان / توجه به موضوع های حماسی، ملی و تاریخی / رایج نبودن اصطلاحات علمی، اشعار و امثال

۴۱ - کتاب های نثر فارسی دوره سامانی را نام ببرید.

پاسخ :

شاهنامه ابومنصوری: نوشته دانشوران خراسان / تاریخ گذشته ایران

ترجمه تفسیر طبری: نوشته محمد بن جریر طبری / زبان عربی / ترجمه به فارسی توسط دانشمندان

آن زمان

تاریخ بلعمی : ترجمه کتاب تاریخ الرسل به فارسی / مترجم : ابوعلی بلعمی (به دستور منصور بن نوح

سامانی) / موضوع : تاریخ ایران

خودارزیابی درس چهارم

۱ - چرا به زبان فارسی نو، « فارسی دری » هم گفته می شود؟

پاسخ : زیرا زبان فارسی نو، زبان درباری ساسانیان، زبان اداری، زبان محاوره و مکاتبات دولتی بوده است .

۲ - نمودار زیر را با توجه به آموزه های درس کامل کنید.

